

DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2022-49-2-28>
УДК 330.34

С. В. ТЮТЮННИКОВА

докторка економічних наук, професорка,
професорка кафедри економічної теорії
та економічних методів управління
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна, Україна, м. Харків
e-mail: svetatutunnikova@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3680-9023>

О. В. БЕРВЕНО

докторка економічних наук, доцентка,
професорка кафедри економічної теорії
та міжнародної економіки
Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова,
Україна, м. Харків
e-mail: bervenooksana@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7187-4106>

МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: СУПЕРЕЧНОСТІ ТА КОМПЛЕМЕНТАРНІСТЬ ВЗАЄМОДІІ¹

Узагальнено сучасні методологічні підходи до обґрунтування необхідності та напрямів модернізації економіки. Розкрито актуалізацію потреби в децентралізації владних повноважень і прийняття економічних рішень як складової процесу модернізації в сучасних економічних реаліях України. Показано комплементарність і суперечності модернізації та децентралізації. Зроблено висновок щодо необхідності вироблення комплементарної моделі взаємодії взаємоспрямованих процесів модернізації та децентралізації.

¹ © Тютюнникова С. В., Бєрвєно О. В., 2022. Стаття публікується на умовах ліцензії Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Статтю розміщено на сайті збірника: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

Ключові слова: децентралізація, деконцентрація, модернізаційний проєкт, інноваційний потенціал економіки, реконструктивний розвиток.

JEL classification: O11, O38.

Постановка проблеми. Модернізація економіки – природна умова розвитку країни. Це дуже складний і не завжди успішний процес. Досвід провідних країн сучасного світу, яким вдалось успішно пройти чергову модернізацію (Японія, Німеччина, Південна Корея, Малайзія, Сінгапур, Гонконг, Китай та ін.), свідчить про те, що ефективною вона стала завдяки гармонії обраної моделі національній культурі, національній ідеї та цілям соціально-економічного розвитку.

Україна має нагальну потребу модернізації економіки. Більш того, модернізація має бути успішною задля того, щоб розв’язати негаразди, кризові явища та суперечності, що накопичилися в попередній період розвитку. Сучасна модернізація, безумовно, залежить від техніко-технологічних нововведень у перебудові економічних відносин і господарського механізму як ключових процесів. Але цього не достатньо. Вклад новітніх технологій у розвиток необхідно доповнювати комплексом цивілізаційних та інституційних факторів, що спряжені з ними, супроводжують їх і впливають на них.

Особливу роль у цьому перетворенні господарського устрою відіграє децентралізація як своєрідна модернізація владних повноважень. Децентралізація є об’єктивною передумовою забезпечення ефективності владних повноважень із метою надання динамізму й результативності економічному розвитку країни та її окремих територій. Одночасно децентралізація має суперечливий вплив на спроможність держави зосередити всі необхідні ресурси для реалізації модернізаційного проєкту. Така суперечливість потребує пошуку найбільш ефективних шляхів реалізації децентралізації при необхідності забезпечення цілісності й ефективності системи вищого порядку – національної економіки. Необхідним є вибір такої моделі децентралізації, яка б, поряд зі зростанням територіальної ефективності розвитку, забезпечила всебічне сприяння реалізації модернізаційного процесу на рівні національного господарства.

Змістовна, науково обґрунтована й тісно спряжена з модернізаційними заходами децентралізація здатна задіяти якомога більший потенціал країни, підвищити його ефективність і створити інклюзивне інституційне середовище. З огляду на це вважаємо, що дослідження взаємозв’язку і взаємовпливу модернізації та децентралізації є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема модернізації економіки перебуває в топі актуальних сучасних проблем. Пошуку національ-

ного формату модернізації економіки значну увагу приділено в працях В. Гейця (V. Heyets) [1], М. Зверякова (M. Zveryakov) [2], Е. Лібанової (E. Libanova) [3], І. Малого (I. Maliy) [4], Л. Федулової (L. Fedulova) [5], Ю. Шушкової (Yu. Shushkova) [6]. Теоретичне та практичне осмислення модернізаційних перетворень здійснили закордонні науковці Х. Жіпарде (H. Girardet) [7], І. Кубишевський (I. Kubiszewski), Р. Костанц (R. Costanza), Ч. Франко (C. Franco), П. Лоун (P. Lawn), Дж. Талберт (J. Talberth), Т. Джексон (T. Jackson), Ч. Ейлмер (C. Aylmer) [8], П. Раскін (P. Raskin) [9], К. Раворт (K. Raworth) [10] та ін., які аналізують взаємозв'язок модернізаційних перетворень зі світовими процесами цифровізації економічного простору. У контексті дослідження особливостей реалізації модернізаційних трансформацій в умовах децентралізації необхідним є визначення можливостей і напрямів її впливу на особливості та специфіку модернізаційного процесу. Можна відзначити значну кількість науковців, що присвятили свої дослідження проблемі децентралізації: Л. Батукова (L. Batukova) [11], Н. Бібік (N. Bibik) [12], О. Бориславська (O. Boryslavska) [13], У. Дорош (U. Dorosh) [14], І. Дробот (I. Drobot) [15], Н. Пігуль (N. Pihul) [16], В. Роман (V. Roman) [17] та ін. Однак подальшого розвитку потребують уявлення стосовно співвідношення успішності модернізаційних перетворень і розширення децентралізації влади. Інституційний складовий процесу модернізації, пошуку національної моделі децентралізації присвячено праці А. Гриценка (A. Hrytsenko) [18], Н. Гражевської (N. Hrazhevskaya) [19], І. Єгорова (I. Yehorov) [20], Ж. Мінгальової (Zh. Mingalyova) [21; 22] та ін.

Формулювання цілей. Метою статті є розкриття теоретичних і прикладних аспектів модернізації та децентралізації, суперечностей і комплементарності їх взаємозв'язку.

Виклад основного матеріалу. Головне завдання модернізації – створення сучасної ефективної економіки на базі технологічних нововведень, інноваційних проєктів та їх багатовимірних впливів на економіку – «творча руйнація» [23]. Це дуже складний процес, що залежить від багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів. У системній оболонці модернізації тільки гармонійна взаємодія всіх цивілізаційних та інституційних факторів здатна забезпечити успіх. На нашу думку, в українських реаліях успішна модернізація неможлива без чіткої та вираженої взаємодії двох окремих процесів, які в одному часовому просторі перетинаються та отримують взаємозначальний характер, набуваючи характеристики об'єднаного єдиною логікою трансформаційного процесу. У цьому контексті модернізація та децентралізація стають передумовою і джерелом одна для одної, взаємодоповнюють одна іншу. Але й у цій взаємодії виникають певні суперечності.

З огляду на те, що сучасна модернізація стикається зі складними структурними, функціональними та соціальними розривами й нерівністю регіонів, наявністю нових форм інтеграції та кластеризації, культурним різноманіттям тощо, вважаємо, що децентралізація потребує особливої уваги в контексті модернізації національної економіки. Децентралізація або, у більш загальному сенсі, зміна координаційних важелів соціально-економічної системи на сьогодні є актуальним завданням для багатьох соціально-економічних систем, особливо таких, що характеризуються територіальною нерівномірністю розвитку.

Існують різні підходи до трактування поняття «децентралізація»: самостійність у підходах до управління; передання частини функцій державного управління центральних органів виконавчої влади місцевим органам виконавчої влади; ослаблення або скасування централізації; перерозподіл владних повноважень і обсягів компетенції між центральним і місцевими рівнями тощо [14; 16; 17].

Децентралізація є складним багатовимірним поняттям, яке розкривається через вплив на адміністративно-територіальний устрій держави, систему органів публічної влади, розподіл їхніх повноважень і функцій. Дослідники виділяють три основні види децентралізації – політичну, фінансову й адміністративну [24]. Політична децентралізація передбачає передачу політичної влади на нижчий, місцевий рівень влади; фінансова децентралізація стосується децентралізації збору податків, а адміністративна децентралізація спрямована на децентралізацію повноважень, відповідальності та фінансових ресурсів у наданні державних послуг.

Серед позитивних наслідків децентралізації більшість дослідників відзначають оптимізацію територіальної організації господарства і влади, зміцнення місцевого самоврядування, формування самодостатності територіальних громад. Дослідження ефектів децентралізації надає науковцям підстави стверджувати про більшу позитивність її результатів для держави та суспільства. Так само й статистичні дані показують, що багаті країни світу є більш децентралізованими [12, с. 6].

Перевагами децентралізації є можливість реалізації диференційованої політики, наявність ефектів мобілізації на місцевому рівні (створення партнерських відносин і соціальної єдності, набуття досвіду і створення технічних груп); більша гнучкість у прийнятті рішень та управлінні; можливість розширення контролю на місцевому рівні. Одним з аргументів на користь здійснення децентралізаційних реформ є підвищення ефективності діяльності як центральних, так і місцевих органів влади, а також створення сприятливих умов для економічного розвитку [13; 15; 25; 26]. Децентралізація має пози-

тивний вплив на підвищення темпів економічного зростання країни; крім того, місцеві органи влади краще, ніж центральні, розуміють потреби, інтереси і проблеми своєї громади, тому можуть забезпечити необхідну спрямованість розвитку.

Однак децентралізація також може створювати й негативні ефекти розвитку. Можливими негативними наслідками децентралізації є виникнення конфлікту повноважень, нехтування стратегічними завданнями розвитку національної економіки, складність вирішення комплексних завдань, що належать до юрисдикції різних рівнів влади, недостатність, особливо на перших етапах децентралізації, ефективних механізмів координації рішень. Як негативні наслідки дослідники відзначають також диференціацію рівнів місцевих податкових ставок, рівня доходів фізичних осіб, трансфертів із центрального уряду, рівнів безробіття тощо, що слугує додатковою основою диференціації економічних і соціальних показників розвитку за територіальною ознакою [27]. Однією з актуальних проблем, що виникають при реорганізації територіальних громад, є проблема забезпечення їхньої реальної спроможності, що значною мірою залежить від якості процесів децентралізації.

Необхідно враховувати, що децентралізація може породжувати додаткові ризики, зокрема автономізацію цілей окремих територій, загрозу монополістичної позиції держави за окремими напрямками та сферами, дезінтеграцію публічної діяльності, ускладнення координації державного й місцевого рівнів тощо.

Близьким, але не тотожним за змістом до децентралізації є поняття «деконцентрації влади»: деконцентрація за змістом більш співвідноситься з технікою управління, що означає розподіл виконання функцій держави всередині самої системи органів виконавчої влади, у той час як децентралізація передбачає передачу частки прав управління органам, що володіють певною незалежністю від центральної влади. Деконцентрація як організаційний принцип полягає в тому, що значні владні повноваження передаються державним службовцям, які представляють центральну владу на місцях [12]. Деконцентрація передбачає розосередження функцій управління по «горизонталі» і «вертикалі», перш за все, за функціональними аспектами. Вона здійснюється на принципах делегування – узгодженої передачі повноважень – і субсидіарності – взаємодоповнюваності діяльності різних ланок влади й управління, шляхом розосередження владних повноважень між рівнями влади із закріпленням повноти відповідальності за переданими повноваженнями. Таким чином, деконцентрацію можна вважати першим кроком у децентралізації управління.

Для реалізації мети дослідження необхідно не тільки визначити основні вади та недоліки сучасного стану реформ децентралізації, але й можливості

та додаткові ризики одночасної реалізації реформування системи державного управління (децентралізації) і реформування національної економіки (модернізації). Для встановлення співвідношень між децентралізацією та модернізацією необхідно розглянути сутність модернізаційного процесу. Сутність модернізації полягає в якісному перетворенні всієї економічної системи, в концентрації заощаджень та інвестицій у ключових галузях, обраних на роль рушійних сил економічного розвитку [28]. Таким чином, модернізація є свого роду інструментом для зміни вектора економічного розвитку.

Модернізація – це технічне переозброєння і прогресивна структурна перебудова економіки на основі використання новітніх інноваційних технологій, що є найважливішими умовами ефективного розвитку країни і зростання конкурентоспроможності її продукції. Складовими модернізації економіки є обґрунтована макроекономічна політика, макроекономічна стабільність і економічне зростання, а кінцевою метою є забезпечення економічних можливостей розвитку людського потенціалу [3, с. 25]. В організаційному плані – це сукупність політичних рішень щодо інституційної зумовленості модернізації, розроблення технологічних та інноваційних проєктів [3, с. 30]. Оскільки технологічна модернізація економіки тісно пов'язана з розвитком сектору цифрової економіки, важливе значення має аспект стратегічного планування розвитку сектору цифровізації [6, с. 21].

Цифрова модернізація визначається такими головними трендами: розвитком мобільних технологій, бізнес-аналітикою, поширенням хмарних обчислень і соціальних медіа, глобальних соціальних мереж [29, с. 212]. Цифрові технології породжують глобальні зміни в соціально-економічному просторі – найбільш проривні, креативні й ефективні проєкти в бізнесі використовують саме цифрові технології. Розгортання цифрового середовища сприяє розвиткові системи електронних комунікацій суспільства, нарощуванню потенціалу наукових досліджень, поширенню їх результатів у світовому співтоваристві, перетворенню знань на суспільне надбання, активізації темпів і спрощенню умов упровадження інновацій, підвищенню ефективності господарської діяльності тощо. Одночасно цифрова модернізація сприяє зменшенню рівня концентрації влади та її більш ефективному перерозподілу, зокрема на користь громадянського суспільства.

Менш використовуваним у сучасних дослідженнях, але не менш багатограним є поняття «реконструкція». Реконструкція – це корінна перебудова, організація за новими принципами на основі певної моделі та передумов. У понятті «реконструкція» поєднуються два значення: перше – докорінна перебудова – і друге – відновлення власної ідентичності та суб'єктності. Реконструкція економіки означає не просто її корінну перебудову відповідно до

конкретного проєкту, а таку корінну перебудову, що покликана реалізувати сутнісні особливості та переваги країни в усіх аспектах тією мірою, у якій вони впливають на економічний розвиток [18, с. 121]. Реконструкція має спільні та відмінні риси з поняттями «трансформація» і «модернізація». Спільною рисою цих понять є зміни, а відмінності виникають із способів, форм і різноманітних модифікаційних змін. Якщо модернізація є достатньо глибокою, торкається структури соціально-економічної системи, то вона перетворюється на реконструкцію. Глибина модернізації, яка визначається переходом від зовнішніх форм до внутрішнього змісту, є межею перетворення модернізації в реконструкцію. У логічній єдності реконструкція і модернізація, на думку А. Гриценка (А. Hrytsenko), являють собою реконструктивний розвиток, який утворює збалансоване співвідношення кількісних і якісних характеристик [18, с. 136]. Саме такий характер і має отримати модернізаційний проєкт української економіки.

Практично всі сучасні модернізаційні економічні процеси пов'язані з інноваціями та технологічним оновленням. Головною перевагою високотехнологічних виробництв є зростаюча ефективність, тому розбудова високотехнологічного виробництва є одним із головних завдань комплексної модернізації економіки. Формування нових технологічних укладів поруч із темпами економічного зростання забезпечуватиме ресурсну незалежність розвитку, що набуває особливого значення для становлення сталої моделі розвитку сучасних економік. Як показує практика, країни з меншим рівнем залежності від ресурсів у середньому більш успішно розвивалися і досягли більш високого рівня високотехнологічного експорту [11, с. 52].

Країни, що мають значні запаси корисних копалин, знаходяться під загрозою геополітичних домагань інших країн. По-друге, для ресурсозабезпечених країн характерним є парадокс надлишку (*the paradox of plenty*), або «ресурсне прокляття» – термін, запропонований британським економістом Річардом Оті (R. Oti). «Ресурсне прокляття» означає орієнтацію країн на видобувні галузі замість спрямованості на високотехнологічний розвиток. Дж. Сакс і Е. Уорнер (J. Sachs, A. Warner) статистично довели, що країни, багаті на невідновлювані ресурси (як правило, з високою часткою експорту сировини), мають низькі або навіть негативні темпи економічного зростання [30]. Саме модернізаційний проєкт або системна реконструкція соціально-економічної системи покликані позбавити економічну систему від надмірної ресурсної залежності й сприяти її технологічному переозброєнню та переходу на інноваційний шлях розвитку.

Інновації в сучасному розвитку стають тригером і каталізатором усіх соціально-економічних процесів. Швидкість змін стає надвисокою. Суттєво

зростає швидкість здійснення технологічних проривів, змінюються правила ведення бізнесу, з'являються нові бізнес-стратегії та бізнесові рішення, нові проєкти тощо. У швидкозмінливому середовищі нової економіки, рухомої знаннями, знання створюють нові можливості, які, у свою чергу, породжують нові знання. Процес генерування інновацій став ефективним, стійким, масовим. Відомо, що інноваційна діяльність більше тяжіє до децентралізації управління, тому дуже важливим напрямом створення інноваційної моделі господарювання є сприяння формуванню регіональних інноваційних систем. М. Енрайт (М. Enright) зазначає, що роль регіонів у здійсненні економічної діяльності в умовах інноваційного етапу розвитку істотно зростає, а регіональний компонент дедалі більше набуває структурного, а не розподільного характеру [31]. Це зі свого боку підкреслює комплементарну єдність інноваційної модернізації та децентралізації, що в сукупності мають забезпечувати інноваційний порив розвитку соціально-економічної системи.

Серед умов проведення успішної модернізації називають чітку постановку цілей і завдань, вироблення стратегії, тактики і механізмів їх досягнення; оптимізацію фінансових ресурсів, що спрямовуються на цілі модернізації; відмову від тих структур, інститутів і осіб, які не відповідають цілям і завданням модернізації [11, с. 57]. Ці завдання ускладнюються необхідністю погодження з реформами децентралізації. Реалізація модернізаційних завдань ускладнюється в умовах децентралізації владних повноважень за рахунок двох взаємопов'язаних процесів. По-перше, зростаючою потребою в ресурсному забезпеченні реформування, насамперед ідеться про фінансові ресурси. По-друге, ускладненням координації стратегічних орієнтирів і завдань.

Сучасна європейська концепція «нового регіоналізму» спирається на парадигму ендегенного зростання, що заснована на перетворенні проблем регіонального розвитку на можливості через мобілізацію регіонального потенціалу, що неефективно використовувався в умовах централізованої економіки [32, с. 6]. В Україні, яка тривалий час перебуває в умовах соціально-економічних трансформацій, проблематика використання можливостей ендегенного зростання через активізацію внутрішніх чинників і механізмів господарського розвитку країни, її регіонів і локальних територій набуває особливої ваги. Однак унаслідок неоптимального балансу принципів централізації та децентралізації в територіальному управлінні модернізаційні завдання поки що не виконано.

Успішність адміністративно-територіальної реформи зумовлюється інституційним середовищем її проведення, яке формується через відповідні інститути [33, с. 233]. Першочерговим завданням соціально-економічного і технологічного розвитку країни є структурна модернізація економіки країни на

основі всебічного заохочення і стимулювання інноваційної діяльності, формування інноваційної економіки. Однак інноваційна діяльність тяжіє до регіоналізації, тому важливого значення набуває пошук такого сценарію модернізації, який би відповідав сучасним умовам децентралізації владних структур, забезпечив синергію взаємодії цих процесів.

Одна з ефективних концепцій модернізації, що більш погоджена з умовами децентралізації владних повноважень і системи державного управління, є концепція «точкової» («осередкової») модернізації. Основна ідея політики «точкової» модернізації полягає у виділенні окремих секторів виробництва, напрямів наукових досліджень («критичних технологій»), територіальних зон, університетів, технопарків та інших «магістральних» напрямків для активної державної підтримки [21].

Такий підхід передбачає концентрацію значних фінансових, інтелектуальних, матеріальних ресурсів на декількох напрямках, у яких у країні існують потенційні можливості зайняти за короткий термін лідируючі наукові, технологічні, інноваційні світові позиції.

Досвід функціонування агентств розвитку свідчить про їх визначену ефективність у реалізації модернізаційних завдань, особливо на місцевому рівні. У 90-х роках ХХ ст. регіональні агентства розвитку поширилися по всьому світу. Тільки в Європейському Союзі їх не менше 150 [34], вони існують, мабуть, у більшості країн зі значною територією: в Англії, Канаді, Австралії, Казахстані. Їхнє основне завдання – вирівнювання рівня розвитку регіонів і стимулювання інновацій. Крім того, регіональні агентства розвитку виконують такі функції: забезпечення бачення перспектив розвитку регіону; реалізації ефекту масштабу; вирішення проблеми міжгалузевої координації [35; 36].

Перш за все вони мають стати ефективними майданчиками взаємодії влади, бізнесу, фінансових структур, науки і суспільства для ініціації та відбору модернізаційних проєктів. На регіональні агентства розвитку має також бути покладено завдання інституційного моделювання розвитку, здійснення апробації та відпрацювання нових економічних інститутів. Процес інституційної трансформації може бути менш болісним саме завдяки можливості апробації інституційних змін на окремих територіях і напрямках із подальшою дифузією найбільш успішних на всю соціально-економічну систему. При формуванні інноваційних зон регіонального розвитку, на наш погляд, слід використовувати як уже накопичений світовий досвід, так і місцеві інновації, пов'язані зі специфікою формування інституційного середовища. Одним з ефективних інструментів регіонального інноваційного розвитку є кластерний підхід. Не менш дієвим ефективним досвідом якісної реалізації інновацій розвитку

є формування інноваційних зон економічного зростання. Зони економічного зростання, як правило, є механізмом прискореного розвитку територій шляхом інтеграції ресурсів у визначеному напрямі. Зокрема, транснаціональні економічні зони – це нова форма економічного співробітництва в рамках інтеграційних об'єднань країн. Водночас досвід інтегрованих зон росту є ефективним і в забезпеченні регіонального розвитку. Основною метою таких інноваційних полігонів зростання є прискорений розвиток об'єднаних територій на основі спільного використання факторів виробництва й розробки інновацій. Створюючи точки зростання на місцях, не слід забувати про необхідність їх послідовної дифузії на інші галузі, напрями та регіони соціально-економічної системи. Технологію точок зростання необхідно освоювати не тільки як технологію створення окремих компонентів розвитку, а і як технологію створення між ними ефективної синергетичної взаємодії, інноваційного середовища, у якому ефективні інноваційні практики зможуть набути швидкого розповсюдження та застосування.

Як відмічалось раніше, децентралізація є об'єктивною передумовою забезпечення ефективності владних повноважень із метою надання динамізму й результативності економічному розвитку країни та її окремих територій. Одночасно децентралізація має суперечливий вплив на спроможність держави зосередити всі необхідні ресурси для реалізації модернізаційного проєкту. Така суперечливість потребує пошуку найбільш ефективних шляхів реалізації децентралізації владних повноважень при дотриманні принципу необхідності забезпечення цілісності й ефективності системи вищого порядку – національної економіки. Необхідним є вибір такої моделі децентралізації, яка б поряд зі зростанням територіальної ефективності розвитку забезпечила всебічне сприяння реалізації модернізаційного процесу на рівні національного господарства. Такого ефекту можна досягти тільки за умови вибудування комплементарного взаємозв'язку модернізації та децентралізації.

Загалом світовий досвід демонструє велике розмаїття цілей і завдань структурної модернізації, шляхів і методів, а також досягнутих результатів. Можна виділити два основні сучасні напрями структурної модернізації: модернізація відповідно до вимог економіки знань, що передбачає розвиток сфери освіти, науки й інновацій; модернізація підприємницького сектору, що передбачає всебічне стимулювання підприємницької діяльності, особливо інноваційного підприємництва [22]. Комплексна структурна модернізація має використовувати різноманітні підходи.

Принцип поліваріантності сучасного розвитку необхідно замінити принципом інваріантності, що дозволяє за незмінності глибинних підстав системи задавати параметри її якісної модернізації. Він має трактуватися не як мож-

ливість здійснення одночасно різних варіантів розвитку, а як можливість вибору з багатьох варіантів єдиного правильного з різними підходами до його втілення. Різностямованість сучасного розвитку – це шлях невизначеності, стохастичності та збільшення ризиковості. Економічний розвиток – це цілісний розвиток національної системи, а отже, він потребує конкретної цілеспрямованості та підпорядкування тактичних цілей його забезпечення головній стратегічній меті – забезпеченню ефективного сталого функціонування соціально-економічної системи, результатом якого стане зростання якості життя населення. Саме завдяки тісній спряженості децентралізації зі змістом і метою модернізації, їхньому комплементарному взаємозв'язку стає можливим досягнення ефективної економіки як основи високого рівня та якості життя населення.

Структурні зрушення не можливі без створення адекватного сучасним потребам інституційного середовища ведення бізнесу, створення умов для його розвитку, більш активного впровадження інновацій. Важливе значення у структурній політиці держави набуває регіональна складова. Саме це завдання, на наш погляд, має взяти на себе місцева влада, яка більш детально обізнана про всі проблемні зони інституційного середовища на місцях. Як уже зазначалося, інноваційний розвиток тяжіє до децентралізації, тому реформа децентралізації має бути спрямована на підтримку модернізаційних перетворень. Процес регіональної підтримки інновацій, зі свого боку, створюватиме факторну основу для розвитку механізмів самоврядування на місцях.

Механізм управління інноваційною модернізацією регіону повинен будуватися на таких принципах:

- комплексності розвитку ключових систем інноваційної модернізації економіки;
- консенсусу економічних інтересів суб'єктів управління;
- цілеспрямованості державної та інституційної підтримки інноваційного розвитку галузей і виробничих комплексів, які повинні бути включені в ядро інноваційної промисловості регіону;
- ресурсно-інноваційного розвитку видобувних і переробних галузей, що полягає в доведенні їхніх виробничо-технологічних ланцюжків до рівня наукоємності та технологічності за світовими стандартами;
- системного поглиблення взаємодії ресурсних і високотехнологічних галузей і виробничих комплексів [11].

У сьогоденних українських реаліях низький рівень і якість життя населення, відсутність дієвих механізмів їх відтворення спровокували величезний міграційний потік. Перед країною постала загроза відтоку населення. Осо-

бливо гостро стоїть проблема нерівності, розривів у доходах і майні, які руйнують суспільство, ведуть до масової бідності й інклюзії. Завдання переформатування моделі розвитку країни вимагає соціальної згуртованості, без якої модернізацію здійснити неможливо. Для зміни ситуації в країні потрібен національний модернізаційний проєкт, своєрідний модернізаційний прорив. Він має включати в себе інноваційні перетворення економіки, перехід до нової економічної стратегії розвитку країни і господарського механізму, спрямованого на залучення всіх суб'єктів суспільства за рахунок поєднання (погодження) їхніх інтересів. Необхідною є і нова місія держави як організатора національного простору, інституційного модератора соціально-економічної системи, спроможного забезпечити таку якість інституційного середовища, що сприятиме зростанню інноваційної активності.

Висновки. Модернізація національної економіки може стати успішною тільки за умови такої її моделі, яка враховує економічні інтереси основних суб'єктів господарювання, ефективніше залучає ресурси регіонів, мотивує активність і відповідальність населення країни. Тільки за умов вибудування комплементарної взаємодії модернізації та децентралізації можливо досягти успіху. Із цієї точки зору вбачається доцільним застосування концепції «точкової» («осередкової») модернізації, яка передбачає можливість забезпечення інноваційних, технологічних точок зростання в регіонах. Така модель модернізації дозволить більш повно врахувати регіональні інтереси: забезпечення та підтримання гідного рівня життя населення, раціональне використання наявного економічного потенціалу, реалізація незалежної регіональної соціально-економічної політики регіону в логічній єдності зі стратегічними завданнями національного економічного розвитку. Важливим завданням в умовах децентралізації, яке набуває особливої актуальності в контексті модернізаційних перетворень, є забезпечення збалансованості й інтегрованості регіональних завдань із загальнонаціональним проєктом модернізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Геець В. М. Економічну практику – на наукове підґрунтя. *Економіка України*. 2018. № 10. С. 3–9.
2. Зверяков М. І. Теоретична парадигма сталого розвитку та українські реалії. *Економіка України*. 2018. № 10. С. 10–31. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.10.010>.
3. Лібанова Е. М. Модернізація економіки України в контексті соціальних викликів. *Демографія та соціальна економіка*. 2011. № 1 (15). С. 24–37.
4. Антикризове управління національною економікою : монографія / за заг. ред. І. Малого. Київ : КНЕУ, 2017. 368 с.

5. Федулова Л. І. Бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємств торгівлі. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. № 3. С. 48–64.
6. Шушкова Ю. В. Аналіз інституційного забезпечення технологічної модернізації економіки України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 4. С. 18–22. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.4.18>.
7. Girardet H. Creating regenerative cities. London : Routledge, 2014. 216 p.
8. Kubiszewski I., Costanza R., Franco C., Lawn P., Talberth J., Jackson T., Aylmer C. Beyond GDP: Measuring and achieving global genuine progress. *Ecological Economics*. 2013. Vol. 93. P. 57–68. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2013.04.019>.
9. Raskin P. Journey to Earthland: The Great Transition to Planetary Civilization. Boston : Tellus Institute, 2016. 138 p.
10. Raworth K. Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist. Oxford : Random House, 2017. 309 p.
11. Батукова Л. Р. Управление инновационной модернизацией региона: институционализация методов и инструментов : монография. Саратов : КУБиК, 2013. 272 с.
12. Бібік Н. В., Шаповал Г. М. Аналіз міжнародного досвіду розвитку територіальних громад та визначення напрямків його впровадження в Україні. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2019. № 2 (8). С. 5–14. DOI: <https://doi.org/10.30837/2522-9818.2019.8.005>.
13. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., Курінний О., Школик А., Топпервін Н. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Швейцар.-укр. проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». Київ : ТОВ «Софія», 2012. 128 с.
14. Дорош У. До визначення поняття децентралізація влади. *Ефективність державного управління*. 2017. Вип. 3 (52), ч. 1. С. 130–137. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.52.2017.149455>.
15. Дробот І. А. Децентралізація державного управління: понятійно-термінологічний аспект. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2016. Вип. 2 (16). URL: [http://mail.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-02\(16\)/4.pdf](http://mail.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-02(16)/4.pdf) (дата звернення: 20.04.2022).
16. Пігуль Н. Г., Люта О. В. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 684–689.
17. Роман В. Моделі децентралізації влади країн Європейського Союзу. *Демократичне врядування*. 2013. Вип. 12. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/dg/vsi-vypusky/vypusk-12-2013/modeli-decentralizaciyi-vlady-krayin-yevropeyskogo-soyuzu> (дата звернення: 20.04.2022).
18. Гриценко А. А. Архітектоніка економічної безпеки : монографія. Київ : НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України», 2017. 224 с.
19. Гражевська Н. І., Шемахіна І. В. Конвергентно-дивергентний розвиток національних економік в умовах фінансiалiзацiї. *Бізнес Інформ*. 2019. № 5. С. 14–19.
20. Розвиток інноваційної системи України в європейському науково-технологічному просторі : наук. доп. / за ред. І. Ю. Єгорова ; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2018. 198 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/sr/302.pdf>.

21. Мингалева Ж. А. Институциональные аспекты экономической модернизации. *В мире научных открытий*. 2010. № 3-3. С. 134–139.
22. Мингалева Ж. А. Модернизация национальной экономики на основе стратегии инновационного развития. *Современные проблемы науки и образования*. 2012. № 2. С. 324–324.
23. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия. Москва : Эксмо, 2007. 864 с.
24. Carniti E., Cerniglia F., Longaretti R., Michelangeli A. Decentralization and economic growth in Europe: for whom the bell tolls. *Regional Studies*. 2019. Vol. 53. Iss. 6. P. 775–789. DOI: <https://doi.org/10.1080/00343404.2018.1494382>.
25. Сус Л. Проведення децентралізаційних реформ: уроки для України. *Фінансові інструменти регіонального розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (28 жовт. 2016 р.). Житомир : ЖНАЕУ, 2016. С. 20–23.
26. Тирусь Б. Модернізація економіки відповідно до вимог конкуренції на глобальних ринках. *Ефективність державного управління*. 2014. Вип. 41. С. 339–344.
27. Ahmad E., Bordinon M., Brosio G. Multi-Level Finance and the Euro Crisis: Causes and Effects. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2016. 384 p.
28. Шмырова Н. В. Модернизация российской экономики и основные пути ее осуществления в современный период. *Вестник ННГУ*. 2010. № 3-2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/modernizatsiya-rossiyskoy-ekonomiki-i-osnovnye-puti-ee-osuschestvleniya-v-sovremennyy-period> (дата звернення: 20.04.2022).
29. Краус Н. М., Краус К. М. Цифровізація в умовах інституційної трансформації економіки: базові складові та інструменти цифрових технологій. *Інтелект XXI*. 2018. № 1. С. 211–214.
30. Sachs J., Warner A. Natural Resource Abundance and Economic Growth. 1995. (NBER Working Paper Series ; Working Paper 5398). DOI: <https://doi.org/10.3386/w5398>.
31. Enright M. The geographic scope of competitive advantage. *Stuck in the Region? Changing scales for regional identity* / ed. by E. Dirven, J. Grocnewegen, S. van Hoof. Utrecht, 1993. P. 87–102.
32. Нова регіональна політика для нової України : аналіт. доп. Київ : Ін-т сусп.-екон. дослідж., 2017. 76 с.
33. Стале ендегенне зростання регіонів України в умовах децентралізації : монографія / ред. І. З. Сторонянська. Львів : ДУ «Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долишнього НАН України», 2019. 501 с.
34. Wolfe D. A. From Entanglement to Alignment: A Review of International Practice in Regional Economic Development. *Mowat Publication*. June 2010. URI: <https://hdl.handle.net/1807/96200> (дата звернення: 20.04.2022).
35. Partridge M. D., Rickman D. S. Computable General Equilibrium (CGE) Modeling for Regional Economic Development Analysis. *Regional Studies*. 2010. Vol. 44. Iss. 10. P. 1311–1328. DOI: <https://doi.org/10.1080/00343400701654236>.
36. Meyer-Stamer J. Designing a Regional Development Agency: Options and Choices. *Mesopartner working paper*. 2007. No. 10. URL: https://www.mesopartner.com/fileadmin/media_center/Working_papers/mp-wp10_01.pdf (дата звернення: 20.04.2022).

REFERENCES

1. Heyets, V. M. (2018). Ekonomichnu praktyku – na naukovu pidgruntia [Economic practice – on the scientific basis]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 10, 3–9 [in Ukrainian].
2. Zvieryakov, M. I. (2018). Teoretychna paradyhma staloho rozvytku ta ukrainski realii [Theoretical paradigm of sustainable development and Ukrainian realities]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 10, 10–31. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.10.010> [in Ukrainian].
3. Libanova, E. M. (2011). Modernizatsiia ekonomiky Ukrainy v konteksti sotsialnykh vyklykiv [Modernization of the economy of Ukraine in the context of social challenges]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika – Demography and social economy*, 1(15), 24–37 [in Ukrainian].
4. Malyi, I. (Ed.). (2017). *Antykryzove upravlinnia natsionalnoi ekonomikoii* [Anti-crisis management of the national economy]. KNEU [in Ukrainian].
5. Fedulova, L. I. (2017). Biznes-modeli innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv torhivli [Business models of the innovative development of trading companies]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Kyiv National University of Trade and Economics*, 3, 48–64 [in Ukrainian].
6. Shushkova, Yu. V. (2020). Analiz instytutitsiinoho zabezpechennia tekhnolohichnoi modernizatsii ekonomiky Ukrainy [Analysis of institutional support of technological modernization of Ukrainian economy]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 4, 18–22. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.4.18> [in Ukrainian].
7. Girardet, H. (2014). *Creating regenerative cities*. Routledge.
8. Kubiszewski, I., Costanza, R., Franco, C., Lawn, P., Talberth, J., Jackson, T., & Aylmer, C. (2013). Beyond GDP: Measuring and achieving global genuine progress. *Ecological Economics*, 93, 57–68. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2013.04.019>.
9. Raskin, P. (2016). *Jorney to Earthland: The Great Transition to Planetary Civilization*. Tellus Institute.
10. Raworth, K. (2017). *Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist*. Random House.
11. Batukova, L. R. (2013). *Upravleniye innovatsionnoy modernizatsiyey regiona: institucionalizatsiya metodov i instrumentov* [Management of innovative modernization of the region: institutionalization of methods and tools]. KUBiK [in Russian].
12. Bibik, N. V., & Shapoval, H. M. (2019). Analiz mizhnarodnoho dosvidu rozvytku terytorialnykh hromad ta vyznachennia napriamkiv yoho vprovadzhennia v Ukraini [An analysis of international experience of the development of territorial communities and the determination of the directions of its implementation in Ukraine]. *Suchasnyi stan naukovykh doslidzen ta tekhnolohii v promyslovosti – Innovative Technologies and Scientific Solutions for Industries*, 2(8), 5–14. <https://doi.org/10.30837/2522-9818.2019.8.005> [in Ukrainian].
13. Boryslavska, O., Zaverukha, I., Zakharchenko, E., Kurinnyi, O., Shkolyk, A., & Töpperwien, N. (2012). *Detsentralizatsiia publichnoi vlady: dosvid yevropeyskykh krain ta perspektyvy Ukrainy* [Decentralization of public power: the experience of European countries and prospects of Ukraine]. TOV “Sofiia” [in Ukrainian].

14. Dorosh, U. (2017). Do vyznachennia poniattia detsentralizatsiia vlady [Defining the concept of decentralization of power]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia – Efficiency of public administration*, 3(52), part 2, 130–137. <https://doi.org/10.33990/2070-4011.52.2017.149455> [in Ukrainian].
15. Drobot, I. A. (2016). Detsentralizatsiia derzhavnoho upravlinnia: poniatiino-terminologichnyi aspekt [Decentralization of public administration: conceptual and terminological aspect]. *Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka – Public administration: theory and practice*, 2(16). [http://mail.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-02\(16\)/4.pdf](http://mail.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-02(16)/4.pdf) [in Ukrainian].
16. Pihul, N. H., & Liuta, O. V. (2016). Zarubizhnyi dosvid provedennia detsentralizatsiinykh reform [Foreign experience of decentralization reforms]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, 9, 684–689 [in Ukrainian].
17. Roman, V. (2013). Modeli detsentralizatsii vlady krain Yevropeiskoho Soiuzu [Models of government decentralization in the European Union]. *Demokratychnе vriaduvannia – Democratic governance*, 12. <https://science.lpnu.ua/uk/dg/vsi-vypusky/vypusk-12-2013/modeli-decentralizatsiivlady-krajin-yevropeyskogo-soyuzu> [in Ukrainian].
18. Hrytsenko, A. A. (2017). *Arkhitektonika ekonomichnoi bezpeky [Architectonics of economic security]*. NAN Ukrainy, DU “Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy” [in Ukrainian].
19. Hrazhevska, N. I., & Shemakhina, I. V. (2019). Konverhentno-dyverhentnyi rozvytok natsionalnykh ekonomik v umovakh finansializatsii [Convergent-saving development of national economies in the conditions of financing]. *Biznes Inform – Business Inform*, 5, 14–19 [in Ukrainian].
20. Yehorov, I. Yu. (Ed.). (2018). *Rozvytok innovatsiinoi systemy Ukrainy v yevropeiskomu naukovo-tekhnologichnomu prostori: naukova dopovid [Development of Ukraine's innovation system in the European scientific and technological space: scientific report]*. NAN Ukrainy, DU “Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy”. <http://ief.org.ua/docs/sr/302.pdf> [in Ukrainian].
21. Mingalyova, Zh. A. (2010). Institutsional’nyye aspekty ekonomicheskoy modernizatsii [Institutional aspects of economic modernization]. *V mire nauchnykh otkrytij – In the world of scientific discoveries*, 3-3, 134–139 [in Russian].
22. Mingalyova, Zh. A. (2012). Modernizatsiya nacional’noj ekonomiki na osnove strategii innovatsionnogo razvitiya [Modernization of the national economy based on the strategy of innovative development]. *Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya – Modern problems of science and education*, 2, 324–324 [in Russian].
23. Shumpeter, Y. (2007). *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya. Kapitalizm, sotsializm i demokratiya [Theory of Economic Development. Capitalism, socialism and democracy]*. Eksmo [in Russian].
24. Carniti, E., Cerniglia, F., Longaretti, R., & Michelangeli, A. (2019). Decentralization and economic growth in Europe: for whom the bell tolls. *Regional Studies*, 53(6), 775–789. <https://doi.org/10.1080/00343404.2018.1494382>.
25. Sus, L. (2016, October 28). Provedennia detsentralizatsiinykh reform: uroky dlia Ukrainy [Conducting decentralization reforms: lessons for Ukraine]. In *Finansovi instrumenty rehionalnogo rozvytku [Vseukr. nauk.-prakt. internet-konf. (28 zhovt.*

- 2016 r.)] – *Financial instruments of regional development* [All-Ukrainian scientific-practical internet conference proceedings (October 28, 2016)] (pp. 20–23). ZhNAEU [in Ukrainian].
26. Tyrus, B. (2014). Modernizatsiia ekonomiky vidpovidno do vymoh konkurentsii na hlobalnykh rynkakh [Modernization of the economy in accordance with the requirements of competition in global markets]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia – Effectiveness of public administration*, 41, 339–344 [in Ukrainian].
27. Ahmad, E., Bordignon, M., & Brosio, G. (2016). *Multi-Level Finance and the Euro Crisis: Causes and Effects*. Edward Elgar Publishing.
28. Shmyrova, N. V. (2010). Modernizatsiya rossiyskoy ekonomiki i osnovnyye puti yeye osushchestvleniya v sovremennyy period [Modernization of the Russian economy and the main ways of its implementation in the modern period]. *Vestnik NNGU – Bulletin of NSU*, 3-2. <https://cyberleninka.ru/article/n/modernizatsiya-rossiyskoy-ekonomiki-i-osnovnye-puti-ee-osushchestvleniya-v-sovremennyy-period> [in Russian].
29. Kraus, N., & Kraus, K. (2018). Tsyfrovizatsiia v umovakh instytutsiinoi transformatsii ekonomiky: bazovi skladovi ta instrumenty tsyfrovyykh tekhnolohii [Digitization under institutional transformation of the economy: Basic components and tools of digital technologies]. *Intelekt XXI – Intelligence XXI*, 1, 211–214 [in Ukrainian].
30. Sachs, J., & Warner, A. (1995). *Natural Resource Abundance and Economic Growth* (NBER Working Paper Series, 5398). <https://doi.org/10.3386/w5398>.
31. Enright, M. (1993). The geographic scope of competitive advantage. In E. Dirven, J. Groenewegen & S. van Hoof (Eds.), *Stuck in the Region? Changing scales for regional identity* (pp. 87–102).
32. *Nova rehionalna polityka dlia novoi Ukrainy: analitychna dopovid* [New Regional Policy for New Ukraine: Analytical Report]. (2017). Instytut suspilno-ekonomichnykh doslidzhen [in Ukrainian].
33. Storonianska, I. Z. (Ed.). (2019). *Stale endohenne zrostannia rehioniv Ukrainy v umovakh detsentralizatsii* [Sustainable endogenous growth of the regions of Ukraine in the conditions of decentralization]. DU “Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy” [in Ukrainian].
34. Wolfe, D. A. (2010). From Entanglement to Alignment: A Review of International Practice in Regional Economic Development. *Mowat Publication*, 6. <https://hdl.handle.net/1807/96200>.
35. Partridge, M. D., & Rickman, D. S. (2010). Computable General Equilibrium (CGE) Modeling for Regional Economic Development Analysis. *Regional Studies*, 44(10), 1311–1328. <https://doi.org/10.1080/00343400701654236>.
36. Meyer-Stamer, J. (2007). Designing a Regional Development Agency: Options and Choices. *Mesopartner working paper*, 10. https://www.mesopartner.com/fileadmin/media_center/Working_papers/mp-wp10_01.pdf.

Стаття надійшла до редакції 22.04.2022

Стаття пройшла рецензування 31.05.2022

Стаття рекомендована до опублікування 07.06.2022

S. V. TIUTIUNNYKOVA

Doctor of Science in Economics, Professor, Professor of the Department of Economic Theory and Economic Management Methods, V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine, Kharkiv

O. V. BERVENO

Doctor of Science in Economics, Docent, Professor of the Department of Economic Theory and International Economics, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine, Kharkiv

MODERNIZATION AND DECENTRALIZATION OF ECONOMIC DEVELOPMENT: CONTRADICTIONS AND COMPLEMENTARY INTERACTION

Problem setting. Modernization of the economy is a natural condition for the development of the country. Ukraine needs to modernize the economy. Moreover, modernization must be successful in order to resolve problems, crises and contradictions that have accumulated over the previous period of development. Modern modernization depends on technical and technological innovations in the restructuring of economic relations and the economic mechanism as key processes. But a special role in this transformation of the economic system is played by decentralization as a kind of modernization of state power.

Recent research and publication analysis. Considerable attention is paid to the theoretical and practical understanding of modernization transformations in the works of scientists: V. Heyets, M. Zveryakov, E. Libanova, I. Malyi, L. Fedulova, Yu. Shushkova, H. Girardet, I. Kubiszewski, R. Costanza, P. Raskin, K. Raworth et al. We can note a significant number of scientists who have devoted their research to the problem of decentralization: L. Batukova, N. Bibik, O. Boryslavska, A. Hrytsenko, N. Hrazhevska, U. Dorosh, I. Drobot, I. Yehorov, Zh. Mingalyova, N. Pihul, V. Roman and others. However, the development of the success of modernization transformations with the expansion of decentralization of power needs to be further developed.

Paper objective. The purpose of the article is to reveal the theoretical and applied aspects of modernization and decentralization, contradictions and complementarities of their relationship.

Paper main body. In modern realities, the need to rethink the principles of building state power as a mechanism for ensuring the effective functioning of the socio-economic system is becoming more and more objective. This need is especially tangible in the conditions of modernization transformations of the national economy. This actualizes the need for theoretical rethinking and practical implementation of a new concept of state modernization policy, a new balance of power to solve the most pressing economic problems within the framework of the country's modernization project. Decentralization is an objective condition for ensuring the effectiveness of power in order to provide

dynamism and effectiveness of the economic development of the country and its individual territories. At the same time, decentralization has a contradictory effect on the ability of the state to concentrate all the necessary resources for the implementation of the modernization project.

Conclusion of the research. The modernization of the national economy can be successful only with such a model that takes into account the economic interests of the main economic entities, attracts the resources of the regions more efficiently, and motivates the activity and responsibility of the country's population. Only in the conditions of building a complementary interaction between modernization and decentralization can success be achieved. From this point of view, it seems appropriate to apply the concept of "point" ("focal") modernization, which provides for the possibility of providing innovative, technological growth points in the regions.

Short abstract for an article

Abstract. The article summarizes modern methodological approaches to substantiating the need and directions for modernizing the economy. The actualization of the need for decentralization of power and the adoption of economic decisions as a component of the modernization process in the modern economic realities of Ukraine is disclosed. The complementarity and contradictions of modernization and decentralization are shown. It is concluded that it is necessary to develop a complementary model for the interaction of mutually directed processes of modernization and decentralization.

Key words: decentralization, deconcentration, modernization project, innovation potential, reconstructive development.

Article details:

Received: 22 April 2022

Revised: 31 May 2022

Accepted: 07 June 2022

Рекомендоване цитування: Тютюнникова С. В., Бервено О. В. Модернізація та децентралізація економічного розвитку: суперечності та комплементарність взаємодії. *Економічна теорія та право*. 2022. № 2 (49). С. 28–47. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2022-49-2-28>.

Suggested citation: Tiutiunnykova, S. V., & Berveno, O. V. (2022). Modernizatsiia ta detsentralizatsiia ekonomichnoho rozvytku: superechnosti ta komplementarnist vzaiemodii. [Modernization and decentralization of economic development: contradictions and complementary interaction]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 2(49), 28–47. <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2022-49-2-28> [in Ukrainian].